

Pensioen in eigen beheer en de begroting 2017

Per 1 januari 2017 kan geen fiscaal gefaciliteerd pensioen in eigen beheer (PEB) meer worden opgebouwd. De PEB-maatregel betreft de afschaffing van de mogelijkheid voor dga's om pensioen op te bouwen in de eigen bv (a). Directeuren-grootaandeelhouders (dga's) kunnen hun opgebouwde pensioen in 2017, 2018 en 2019 met een fiscale korting afkopen. De korting is het hoogst in 2017 (34,5%) en daalt naar 19,5% in 2019. De dga kan ook besluiten om zijn pensioenpot te laten staan, of om te zetten naar een spaarvoorziening, maar hij of zij mag geen dotaties voor nieuwe pensioenrechten doen. In beide gevallen worden er pas na de pensioendatum uitkeringen gedaan.

Naar verwachting zal ruim een derde van de dga's overgaan tot afkoop van de pensioenvoorziening. Een deel van de PEB-voorzieningen heeft een dekkingsgraad die lager is dan 100% en staat dus onder water, waardoor afkoop niet mogelijk is. Ook zal een deel van de dga's niet kunnen afkopen, omdat zijn of haar (voormalige) partner niet mee wil tekenen. Van de overige dga's wordt verwacht dat een meerderheid zal overgaan tot afkoop van de pensioenvoorziening. Door het afkopen krijgen zij de vrije beschikking over hun pensioenvermogen met een forse belastingkorting. Het voordeel van afkopen is, door de dalende korting, in het eerste jaar het sterkst.

Door het naar voren halen van belastingontvangsten als gevolg van het afschaffen van de omkeerregel en de mogelijkheid om het PEB ineens af te kopen, heeft deze maatregel een positief effect op het EMU-saldo van naar verwachting 2,1 mld euro in 2017, 1 mld euro in 2018 en 0,9 mld euro in 2019 (b). De raming van de budgettaire effecten is erg onzeker, voornamelijk vanwege de inschatting van de gedragseffecten.

De maatregel leidt tot hogere betaalde belastingen en een lager beschikbaar inkomen, maar beïnvloedt de consumptie niet. Hierdoor komt de spaarquote in 2017 met 0,6 %-punt lager uit. Verondersteld is dat de consumptieve bestedingen niet verminderen door het lagere beschikbaar inkomen en ook niet worden vergroot doordat opgebouwd pensioenvermogen vrijkomt voor consumptie. De maatregel is dus in de raming verwerkt als een verschuiving tussen verschillende vermogensvormen, na verrekening van de latente belastingschuld.

De PEB-maatregel leidt incidenteel tot extra inkomsten, de meevallende vennootschapsbelasting ook in later jaren. Daarnaast worden uitgaven structureel verhoogd en wordt er lastenverlichting gegeven. Dit leidt tot een gunstiger koopkrachtbeeld voor ouderen en uitkeringsgerechtigden maar ook tot een lagere structurele werkgelegenheid. Voor het overige zijn middelen vrijgemaakt voor 'maatschappelijke prioriteiten' en voor het ontwerpbesluit verlaging gaswinningsplafond van het Groningenveld tot 24 mld m3.

(a) Kamerbrief over pensioen in eigen beheer, 1 juli 2016 ([link](#)).

(b) De netto contante waarde van de maatregel is 62 mln euro. Het positieve effect wordt onder meer veroorzaakt door afschaffing van de omkeerregel voor een aantal pensioenvoorzieningen die nu onder water staan. Deze bv's maken wel gebruik van de belastingaftrek, maar zouden nooit overgaan tot de tot belastingplicht leidende pensioenuitkering.